

Leikkaukset toisen asteen maksuttomuuteen

Nuorisovaltuusto 24.05.2024 § 11
192/12.00.02/2022

Valmistelija	Nuorisovaltuuston puheenjohtaja Lumi Reichenbach
Asian selostus	<p>Nykyinen hallitus on säättänyt, että jatkossa (alustavasti alkaen syksyllä 2025) toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja lukion käyvät joutuvat maksamaan itse omista tarvikkeistaan sen vuoden jälkeen, jolloin he täyttävät 18 vuotta. Tarkoituksena on säästää 12 miljoonaa euroa. Opetusministeri Anna-Maja Henrikssonin mukaan käytännössä opiskelijoilta ei kuitenkaan vietäisi opintojen alussa tarjottuja tietokoneita tai työ- ja turvavälineitä.</p> <p>Toisen asteen maksuttomuus tuli voimaan 3 vuotta sitten. Sen ansiosta kirjat, koneet ja muut materiaalit ovat olleet ilmaisia. Joillekin opiskelijoille tämä on tarkoittanut jopa tuhansien eurojen säästöjä. Lukion tai ammattikoulun maksuttomuus on monille ainut tilaisuus päästä kouluun. Maksuttomuuden on siis uskottu vähentäneen epätasa-arvoisuutta nuorten välillä.</p> <p>18 vuoden ikäraja tarkoittaisi myös sitä, että viimeinen abikevät olisi kaikille maksullinen, mikäli oletetaan, että suurin osa valmistuu lukiosta 3 vuoden sisällä. Viimeisenä keväänä pääkustannukset koostuisivat ylioppilaskokeista, joista jokainen maksaa 38 euroa. Tällä hetkellä opiskelijoiden tulee maksaa vain ylimääräisistä ylioppilaskokeista. Suurin osa päättökokeista pidetään juuri tänä viimeisenä abikeväänä, jolloin kokeita voi olla pahimmillaan jopa 5. Tällöin summaksi tulee 190 euroa. Lisäksi esimerkiksi sähköisten kirjojen lisenssit ja kertausmateriaalit aiheuttavat kustannuksia.</p> <p>Mikäli opiskelija kuitenkin suorittaa toiseen asteen koulutuksensa kolmeen ja puoleen tai neljään vuoteen, alkavat kustannukset nousta. Muun muassa yksittäisen oppikirjan hinta voi vaihdella 20 eurosta 80 euroon. Syinä pidempään toiseen asteeseen ovat muun muassa oppimisvaikeudet, terveydelliset ongelmat tai hankalat elämäntilanteet. Näistä asioista kärsivät opiskelijat joutuisivat siis eriarvoiseen asemaan.</p> <p>Kunnat voivat kuitenkin halutessaan tarjota maksuttomia oppimateriaaleja sen vuoden loppuun, kun nuoret täyttävät 20 vuotta. Vastaavia päätöksiä on tehty myös Sipilän hallituksen aikana, jolloin leikkaukset koskivat varhaiskasvatusta.</p> <p>Kunnanvaltuuston sosialidemokraattien valtuustoryhmä on tehnyt aiheesta valtuustoaloitteen edellisessä valtuuston kokouksessa. Valtuutetut esittävät, että litin kunnan edunvalvonnan tavoitteeksi asetetaan valtioon vaikuttaminen, jotta päätetty koulutusleikkaus perutaan asian jatkovalmistelussa, ja että litin kunta päättää selvittää eri keinot turvata aidosti maksuton ja yhdenvertainen toisen asteen koulutus oppivelvollisuutta suorittaville asukkailleen kustantamalla yli 18-vuotiaiden toisen asteen oppimateriaalit, mikäli valtio toteuttaa koulutusleikkauksen.</p> <p>Lähteet: Helsingin Sanomat, kunnanvaltuuston kokouksen pöytäkirja</p>
Nuorisovaltuuston ohjaus	<p>Keskustelua toisen asteen maksuttomuudesta.</p> <ul style="list-style-type: none">- Lukion vetovoimaisuus kasvaa, mikäli litin kunta mahdollistaa täysin maksuttoman toisen asteen koulutuksen.

- Keskustelua mahdollisesta kannanotosta sekä mielipidekirjoituksesta.
- Toisaalta vaikuttaako maksuttomuus kunnan veroihin? Mikäli maksuttomuuteen laitetaan varoja, otetaanko se raha jostain pois?
- Mikäli litin lukio (valtakunnallinen linjaus) tulee maksulliseksi sen vuoden jälkeen, kun on täyttänyt 18 vuotta, mistä nuoret saavat rahaa lukio-opintojen loppuun saattamiseen?
- Mikäli toinen aste muuttuu maksulliseksi, kuinka moni saattaa opintonsa loppuun?
- Vaikuttaako toisen asteen maksuttomuudesta luopuminen lahjakkuuksien ja kykyjen käyttämättä jättämiseen?
- Keskustelu toisen asteen maksuttomuudesta vaikuttaa luottamukseen päättäjiä kohtaan ja omiin valintoihin.
- Nuoria huolestuttaa oma, mutta myös kunnan tulevaisuus.
- Nuorisovaltuusto pyytää virallista lausuntoa tähän asiaan, mielellään kasvatus- ja opetuspuolelta.